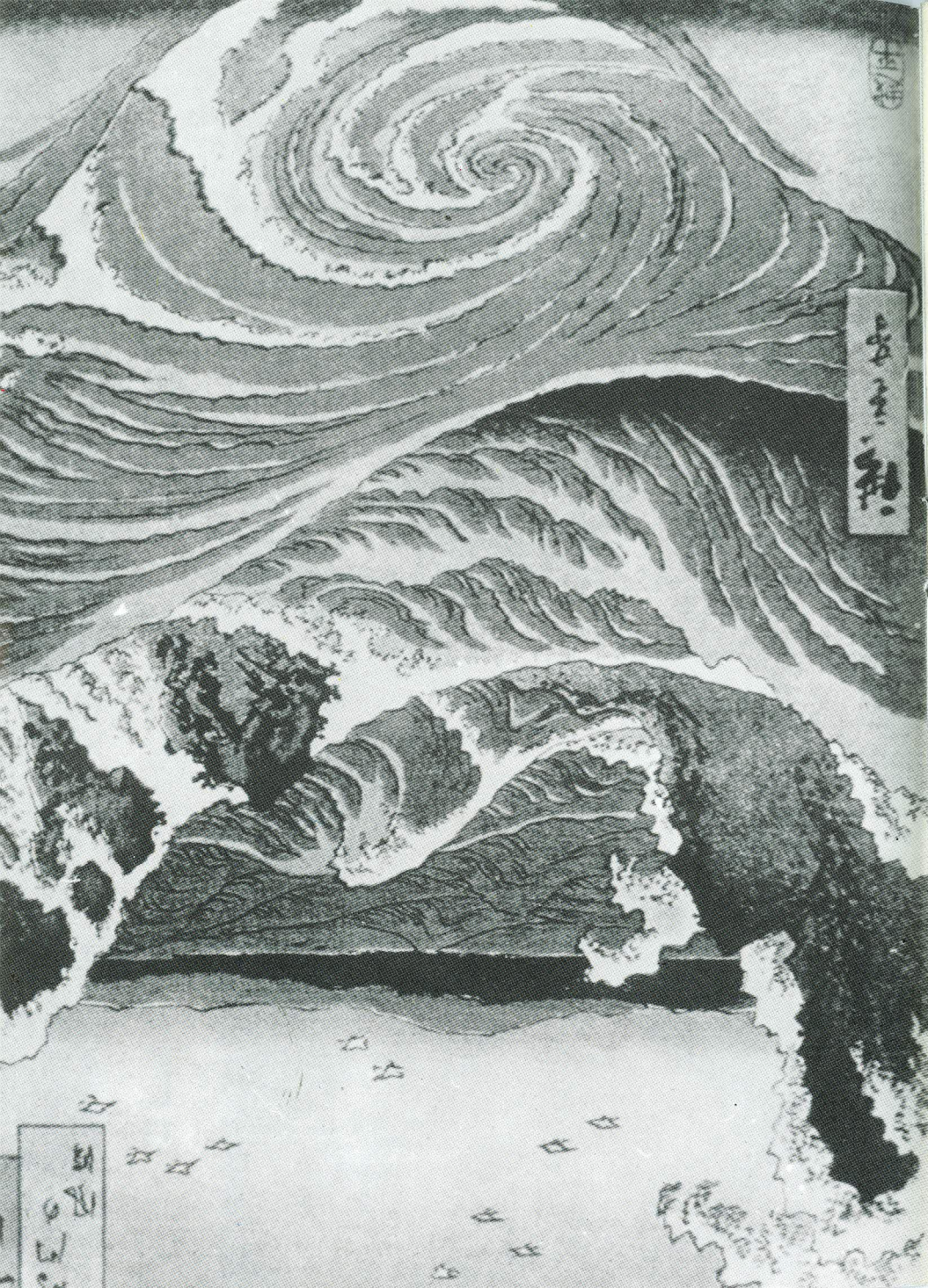

MADAMA BUTTERFLY

ESTONIA TEATER

Giacomo Puccini

*MADAMA
BUTTERFLY*
(CHO-CHO-SAN)

OOPER
KOLMES VAATUSES

Luigi Illica ja
Giuseppe Giacosa
libreto

ESIETENDUS
23. OKTOOBRIIL 1991. A.

Dirigendid -

PEETER LILJE
VELLO PÄHN

Lavastaja -

NEEME KUNINGAS

Kunstnik -

JAAK VAUS

Kostüümikunstnik -

IVO NIKKOLO

Koormeister -

ANNE DORBEK

Kontsertmeistrid -

HELIN KAPTEN

RIINA PIKANI

AARNE TALVIK

VIIVA VÄINMAA

Orkestri kontsertmeister -

MATI UFFERT

Konsultandid -

AGU SISASK (Jaapani kultuur ja olustik)

MALLE RUUMET (itaalia keel)

Etenduse juht -

PEETER KARELL

OSALISED:

Cho-cho-san, madama Butterfly -

SIRJE PUURA

SOLVEIG RAJA (Läti)

ANITTA RANTA (Soome)

Suzuki, tema teenijanna -

MARIKA EENSALU

LEILI TAMMEL

URVE TAUTS

ÜLLE TUNDLA

Pinkerton, Ameerika mereväeleitnant -

PEKKA ITKONEN (Soome)

VELLO JÜRNA

IVO KUUSK

Sharpless, Ameerika konsul -

VÄINO PUURA

TARMO SILD

Goro -

MATI VAIKMAA

VILLU VALDMAA

Kate Pinkerton -

RIINA KADAJA

ANNIKA TÕNURI

AIRI UDRAS

Yamadori -

ROSTISLAV GURJEV

ALAR HAAK

ANTS KOLLO

Onu Bonzo -

TEO MAISTE

MATI PALM

ALLAN VURMA

Yakuside -

ARVO LAID

JAAN-VILLEM SIBUL

Keiserlik komissar -

UNO KREEN

MART LAUR

THOMAS MÜRK

Butterfly ema -

KAJA SILDNA

MAAJA RUMESSEN

Butterfly tädi -

ANU ARENDI

MAIRE MARTINSON

Kusiin -

MEELI TAMMU

KAI PARMAS

Butterfly poeg -

GEIR LUHT

BRITT LUHT

TARMO UNT

SISU

I v a a t u s

Nagasaki lähedal asuv maja ja aed, mille Ameerika mereväeohvitser Pinkerton on üürinud, et kupeldaja Goro vahendusel n.-ö. abielluda jaapani kombel geisha Cho-cho-saniga - Butterflyga. Konsul Sharpless hoiatab Pinkertoni, et see poleks kerge-meelne, kuna talle tundub, et Butterfly armastus on tõsine.

Tuleb ühionnelik Butterfly koos sugulaste ja sõpradega ja jutustab Sharplessile oma perekonnavaloo. Cho-cho-sani isa oli rikas mees, kuid oli ta sunnitud Mikado käsul endale harakiri tegema. Butterfly hakkas geishaks.

Laulatustalitust häirib preester Bonzo ilmumine, kes neab Cho-cho-sani ristiisku ülemineku pärast. Ka Butterfly sugulased mõistavad seda hukka ning lahkuvad. Vaid Pinkerton suudab hajutada Cho-cho-sani kurbuse.

II v a a t u s

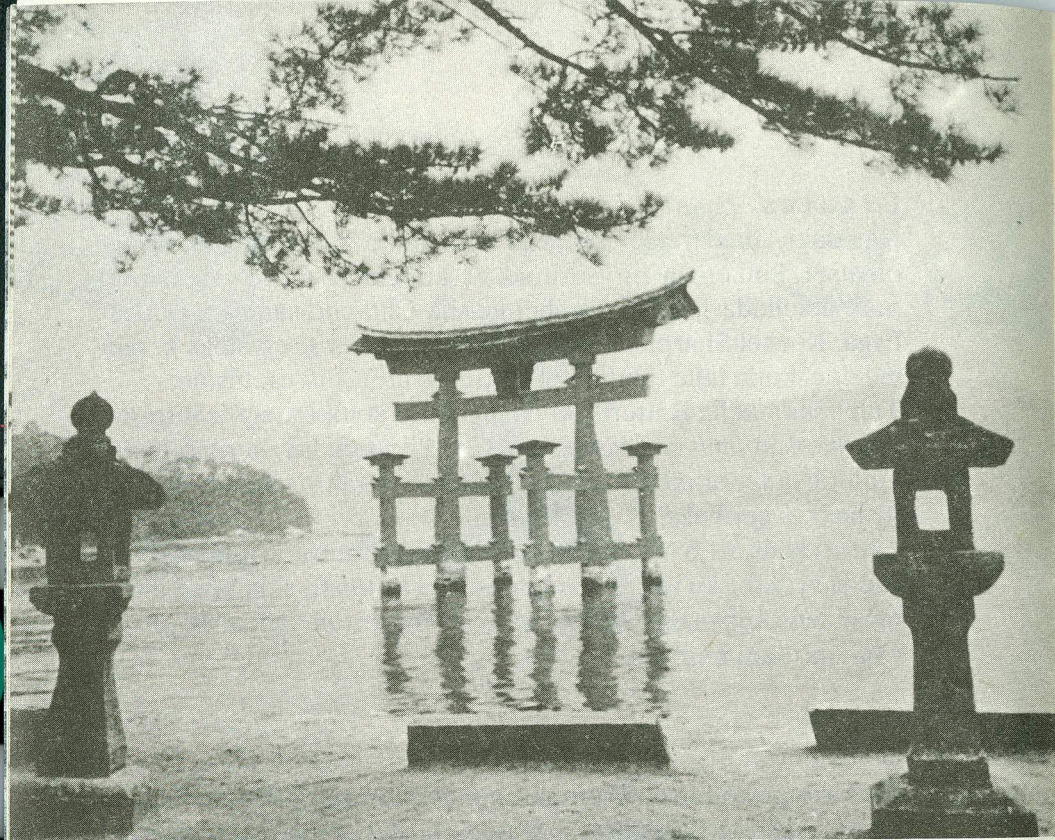
Butterfly on kolm aastat kannatlikult Pinkertoni oodanud. Suzuki, Goro, Yamadori ja Sharpless, igaüks omadel kaalutlustel, püüavad Cho-cho-sani veenda Pinkertonist loobuma. Sharplessil on kiri, kus Pinkerton teatab oma abiellumisest Kate'iga. Cho-cho-san räägib Sharplessile lapsest, kes sündis pärast Pinkertoni lahkumist. Sadamasse saabub Ameerika sõjalaev "Abraham Lincoln", mille pardal - Butterfly teab seda - peab viibima ka Pinkerton. Cho-cho-san ootab kogu öö lilledega chitud majas abikaasat.

III v a a t u s

Hommik. Cho-cho-san on asjata oodanud ja Suzuki saadab ta magama.

Saabuvad Pinkerton, Kate Pinkerton ja Sharpless. Suzukile tehakse ülesandeks veenda Butterflyd loobuma lapsest, keda Pinkertonid tahavad kasvatada Ameerikas.

Butterfly nõustub lapsest loobuma, jätab temaga jumalaga ja võtab endalt isa noaga elu.

Valge lumega
koos langeb mulla peale
ka minu keha
vaid mu süda on see mis
iaal ära ei sula

OE-NO CHISATO

"Madama Butterfly" teekond maailma ooperilavadele algas La Scala'st 17. veebruaril 1904.

Kasutada olevatel andmetel jõudis Puccini ooper Jaapani publiku ette 1947. aastal (lavastaja Miho Nagata).

Esimesed lavastused Euroopast ülevõetud ooperizanis tehti Jaapanis 1895. aastal.

* * *

Eesriie on avatud.

Vaataja silmade ees on jaapanlik interjäär - ruum, kuhu jaapanlane ei sisene kunagi kingades; kivisööga köetav väike, ümberpaigaldatav ahi (hibachi); madal laud, istumiseks kasutatavad padjad (zabuton), laes rippuvad laternad...

Euroopalikust mõttelaadist lähtudes tundub ruum tühi - miski ei suru peale, miski ei ahista.

Tühjuses on täius. Tühjus jätab ruumi hingele.

Liikuv välissein (Shoji) on avatud.

Taamal paistavad shintotempli juurde kuuluvad väravad (torii) ja budakuju, mis sümboliseerivad Jaapanis levinud kahte põhiusundit - rahvuslikku (shinto) ja Indiast pärit budismi. Mõlemad usundid on olnud ja on märkimisväärsed alustagedeks jaapanlaste tundemaalima, traditsioonide ja elukäsitluse kujunemisel.

Nähtavas lavapildis saab alguse ja areneb traagilise lõpuni armastusdraama kauni jaapanlannast geisha Cho-cho-sani ja Ameerika mereväeohvitseri Pinkertoni vahel. Ühelt poolt võõramaisest särast iseene ja oma rahvuskultuuri mine-tamisvalmiduseni üleskõetud sügavad naiselikud tunded, siirus ja puhtus (Cho-cho-san) ja teisalt naudingute-, eksootika- ja seiklushimu (Pinkerton) viivad peategelaste abielu sõl-mimiseni, lapse sünnini ja Cho-cho-sani purustatud unel-matest põhjustatud samuraieetikast johtuva enesetapuni (harakiri).

Jaapan on sümbolite maa. Suurem osa Jaapanis levinud sümbolitest ei kattu eurooplaste ettekujutusega. Neisse külmust sisendav lumi sümboliseerib Nobeli preemia lau-reaadi, Kawabata Yasunari teostes hoopiski hingesoojust ja sõprust. Ka liblikat ei leia me jaapanlaste mõtetest kerge ellusuhtumise, vaid pigem ilu ja elu väljendajana. Klassika-listes luuleridades äratav liblikalend üles päikesevalguses uinunud niidu.